

МАТРИЧНИ МОДЕЛИ ЗА ПРОГНОЗИРАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ЧРЕЗ КОСВЕНО ОЦЕНЯВАНЕ НА ВЪНШНАТА МИГРАЦИЯ

Яна Генчева-Димова*

Въведение

Едни от най-известните модели, които се прилагат в демографията, са матричните за прогнозиране на населението. Основните и най-важни прогнози са за цялата страна и отделни области по пол и възраст. Те се съставят най-малко по петгодишни периоди и обвързват движението на населението с неговия брой по петгодишни възрастови групи в началото и края на всеки период. Специално за страната прогнозите се правят най-често по единични възрасти, при които трябва да се отчита и външната миграция. Нейното предвиждане в перспектива е необходимо за поне един 10-15-годишен период, защото тя се натрупва след всяко преброяване на постоянното население и изопачава неговия брой по възраст. В по-ограничен мащаб тази миграция влияе и върху помалките населения на областите, където освен външната трябва да се отчита и вътрешната миграция.

По принцип миграцията на населението зависи пряко от социално-икономическото развитие на страната и отразява най-добре неговите последици за няколкогодишен период. Тъй като липсва ежегодна информация за външната миграция по единични възрасти, нейното обективно оценяване може да се извърши по петгодишни периоди, ко-

ето може да се приеме за първо предимство на предлагания подход за прогнозиране. На тези периоди съответстват петгодишните възрастови групи на населението, за които трябва да се отчитат и събитията от естественото движение (умрели по пол и възраст и живородени по възраст на майката). Ако тези събития се наблюдават в териториален разрез за по-кратки периоди - например двугодишни и дори тригодишни, е възможно да се срещнат случаи на отсъствие на живородени за дадени петгодишни възрасти на майката, както и на умрели на някои петгодишни възрасти по пол и местоживееене. Преодоляването на този проблем може да се извърши най-просто и обективно с отчитане на населението и неговото естествено движение по петгодишни възрасти, които отговарят на петгодишните периоди. Това е второ голямо предимство на тези периоди, съответстващо на първото предимство за миграционното движение. Последното трето предимство на петгодишните периоди е пряко свързано с основната демографска структура на населението по петгодишни възрасти, т.е. всяка петгодишна възрастова група преминава точно след пет години на следващата по-висока петгодишна възраст. Всички тези предимства обосновават необходи-

* Задочен аспирант в ЦИН при БАН, ст. експерт в ТСБ - гр. Пловдив; e-mail: dimova@abv.bg.